

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs I. Vtrum Angeli fuerint in sua creatione beati. articul. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

nostrorum liberari, serviamus illi in sanctitate & iustitia. At verò datam ita esse nobis, tamen absque traditione vsque ad Christi aduentum: promissio namque, præsertim ea, quæ firma est & certa, datio atque donatio dicitur, etiam ante traditionem, sumpto tamen latius vocabulo. Exponi etiam potest, datam fuisse nobis, id est, constitutam dari ante tempora secularia, id est, ex æternitate.

Ad secundum. Quod ad secundum argumentum attinet, septuaginta Interpretes in hunc modum transferunt locum illum: *Quando facta sunt astra, laudauerunt me voce magna omnes Angeli mei.* Eamque lectionem secuti ferè omnes Patres illi, qui Angelos ante mundum corporeum conditos esse affirmant, ex eo loco ea ratione suam colligunt sententiam, quasi astra vnà cum mundo corporeo sint condita, Angelique debuerint fabricam astrorum præcedere, vt quando astra Deus condebat, ex eorum officio ipsum laudare. At neque astra simul cum mundo corporeo esse cœperunt, quandoquidem quarta die à Deo fuerunt producta, vt Genes. i. Scriptura aperte docet: nec verò si cum mundo corporeo esse cœpissent, præberent ansam sufficientem, vt inde illa sententia colligeretur. In quo enim momento Angeli conditi fuerunt, ex sui, & cæterarum rerum creaturam contemplatione asurgere optime potuerunt in laudem Dei, reque ipsa assurrexerunt. Quod ad editionem vulgatam attinet, ab illis verbis: *Cum me laudabant simul omnia astra matutina*, distincta est interrogatio, vnde supplendum, repetendumque est: *Vbi eras cum me laudabant simul omnia astra matutina*, id est, matutino tempore ante lucem solis apparentem, quando aduentante iam die iucundior est eorum aspectus, & inubilarent omnes filij Dei, id est, omnes Angeli iusti? quasi dicat, nusquam tunc eras. Porro laus illa astrorum, metaphorica est communis omnibus creaturis cognitione carentibus, eo modo quo de cœlis dicitur: *Cœli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum, Dies diei eructat verbum, &c.* & sæpe in Psalmis creaturæ omnes ad laudem Dei inuitantur: ex illis autem verbis nequaquam colligitur Angelos ante mundum corporeum fuisse factos.

Ad tertium. Ad tertium dicendum est, Luciferum ea ratione fuisse principium viarum Dei, quod nulla creaturam eum duratione antecesserit, & quod ipse pralatione perfectionis & dignitatis cæteras antecesserit.

Ad quartum. Ad quartum quamuis dici posset, sapientiam etiam creatam Angelorum, ea ratione posse affirmari fuisse primò creatam, quod nihil ante eam creatum fuerit, quòdque (simul cum subiecto spectata) cætera dignitate antecedit, dicendum tamen est, locum illum de sapientia sumpta pro Filio Dei esse intelligendum: dici verò creatam, hoc est, productam ante omnia: quo pacto verbum, *creare*, sæpe vsurpatur.

Ad primam partem quinti argumenti. Ad primam partem quinti argumenti, dicendum est, si quicquam probaret, probaturam etiam, hominem conditum esse ante cæteras res corporeas, & cœlos ante terram, & ita de reliquis rebus, quæ alias dignitate antecedunt, quod tamen constat esse falsum. Pulchritudo autem vniuersi postulabat, vt omnia simul conderentur, nisi Deus sua sapientia & arbitrio elegisset res corporeas sex primis diebus fabricare propter rationes in tractatu de opere sex dierum reddendas, & propter alias, quas ipse melius, quàm nos, habet cognitatas & perspectas.

Ad secundam. Ad secundam partem dicendum est, cum à quocumque pûcto durationis imaginariæ, in quo Deus Angelos condiderit, præcesserit infinita duratio, in

qua nihil condidit, ac administravit, eandem vim habere argumentum, siue quis dicat Angelos simul cum mundo corporeo, siue ante mundum corporeum fuisse conditos: quare cum hæreticum sit affirmare Angelos ex æternitate fuisse conditos, constat argumentum nullam vim habere. Præsertim cum ex creatione & administratione rerum nihil, vel commodi, vel perfectionis Deo accrescat.

ARTICVLVS IV.

Vtrum Angeli sint creati in cælo Empyreo.

OMMVNIS conclusio Scholasticorum est, Angelos in cælo empyreo vnà cum illo fuisse creatos. Eam affirmant etiam Beda cum Strabone super illud Genes. i. *In principio creauit Deus cælum & terram.* Et plerique alij, potèstque probari creatos esse in cælo ex illo ad Coloss. i. *In ipso condita sunt vniuersa in cælis & in terra, siue Throni, siue Dominationes, &c.* Præterea quia angeli mali in cælo peccauerunt, & de cælo corruerunt, vt articulo præcedenti multis ostensum est, quare in eo erant, & in eo conditi sunt. Cùm autè simul cum mundo corporeo sint conditi, neque statim à principio Deus orbis mobiles creauerit, fit, vt in cælo Empyreo sint conditi, quod nomine cæli Genes. i. intelligitur, dum dicitur: *In principio creauit Deus cælum & terram.* fit etiam vt Angeli, qui orbis cælestes mouent, in cælo Empyreo sint conditi vnà cum cæteris Angelis, inde verò descenderint ad mouendum orbis sibi commissos, cum primùm orbis conditi sunt, & moueri cœperunt. Et fortè descensus ille, & deputatio Angelorum ad mouendos orbis, fuit post finitam Angelorum viam, atque adeò post peccatum quorundam, & beatitudinem reliquorum. Quòd si fuit ante finitam eorum viam, eos Deus sua prouidentia deputauit, quos præuidit pro sua libertate non lapsuros.

QVÆSTIO LXII.

De perfectione Angelorum in esse gratiæ & gloriæ.

ARTICVLVS I.

Vtrum Angeli fuerint in sua creatione beati.

PRIMA conclusio est. Angeli statim, ac creati sunt, fuerunt beati beatitudine naturali, quæ in ea cognitione & contemplatione Dei optimi maximi, quæ naturaliter haberi potest, est posita. Probat, quia in instanti, in quo creati sunt, seipsos perfectè cognouerunt, & in seipsis causam primam Deum optimi maximum, à quo conditi sunt, attributaque omnia, quæ de eo naturaliter cognosci valent.

Secunda conclusio. Angeli non fuerunt creati beati beatitudine supernaturali, quæ in visione diuinæ essentiæ consistit: quoniam ab hac semel adempta nullus decidere potest: Angeli autem mali deciderunt ab eo statu, in quo conditi sunt, vt ex Scripturis sanctis constat: ergo non fuerunt in eo beatitudinis statu producti.

Sunt tamen nonnulla animaduertenda. Primum est. Licet omnes Angeli (etiam qui corruerunt) fuerint

fuerint beati beatitudine speculatiua naturali ante peccatum, manseritque in eis cognitio illa naturalis, quam ante peccatum habuerunt, simpliciter tamen, nec beatitudine naturali, etiam cōtemplatiua, dāmones dicēdos esse beatos. Tum quoniam beatitudo naturalis cōtemplatiua moralem beatitudinem (quae in dāmonibus non manit, supponit, & praequirat tamquam conditionem, dispositionem, ornamentum, atque connexum quoddam, sine quo cognitio, & cōtemplatio naturalis, esto sublimis sit, beatitudinis nomen non meretur. Vnde Aristoteles postquam explicat in libris Ethicorum felicitatem actiuam nouem prioribus libris tamquam fundamentum, dispositionem, & annexum quoddam felicitatis cōtemplatiuae: decimo libro de cōtemplatiua felicitate differit. Tum etiam quoniam dāmones ex cōtemplatione & cognitione naturali Dei, nullum gaudium, nullamque delectationem recipiunt, eō quod cruciatus, & poena eos delectari nō sinat, Deūque in poenam iustam subrahatur concursu suum generalem, ne ex tali cōtemplatione delectatio aliqua in eis oriatur: quis autem eiusmodi cōtemplationem efficere quemquam beatum dicere audeat? Praesertim cum ex sua nequitia, inordinationeque voluntatis, ex tali notitia in odiū Dei exardescant, & in tristitiam de perfectionibus, quas in eo cognoscunt; quod sit, vt ex praua ipsorum dispositione eiusmodi cognitio potius in maiorem eorum miseriam, quam felicitatem cedat.

Dāmones dicēdos esse beatos non esse beatos etiam beatitudine naturali cōtemplatiua.

Angelos omnes in beatitudine super naturali infra Dei visionem fuisse conditos.

Secundum est, Angelos non solum fuisse conditos in beatitudine, tam morali, quam cōtemplatiua naturali, sed etiam in supernaturali infra beatam, idque propter habitus supernaturales tam fidei, sapientiae, &c. ex parte intellectus, quam caritatis, spei, &c. ex parte voluntatis, vt in sequentibus patebit. Vnde de Lucifero sub persona Regis Tyri Ezech. 28. dicitur: Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, perfectus decore, in delictis Paradisi Dei fuisti, omnis lapis pretiosus operimentum tuum. Tu Cherub extensus, & protegens, & posui te in monte sancto Dei, in medio lapidum ignitorum ambulasti, perfectus in vis tuis a die conditiōis tue, donec malitia inuenta est in te. Vnde Angeli mali ante peccatum, Deum caritate supernaturali dilexerunt, & ex felicitate morali, & speculatiua tam naturali quam supernaturali gaudium maximum & delectationem perceperunt, vt non immerito beatus Iudas in sua canonica felicitissimum illum statum appellauerit principatum, dicens: Angelos, qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, vinculis aeternis, &c. De eiusmodi supernaturali felicitate intelligendum est illud Gennadij de Ecclesiasticis dogmatibus, cap. 59. Angeli qui in illa, qua creati sunt, beatitudine perseverant, & alia similia aliorum Patrum.

ARTICVLVS II

Virum Angelus indignerit gratia ad hoc, quod conuerteretur ad Deum.

Angeli ex sui naturalibus diligere potuit Deum dilectione naturali: vt tamen conuerteretur ad Deum per dilectionem vitae aeternae commensurata, per quam proinde vitae aeternae efficeretur dignus, necessaria illi fuit gratia supernaturalis. Lege quae diximus in Concordia quaest. 14. artic. 3. à disputat. 3.

CONCLUSIO est, Angelus ex suis naturalibus diligere potuit Deum dilectione naturali: vt tamen conuerteretur ad Deum per dilectionem vitae aeternae commensurata, per quam proinde vitae aeternae efficeretur dignus, necessaria illi fuit gratia supernaturalis. Lege quae diximus in Concordia quaest. 14. artic. 3. à disputat. 3.

ARTICVLVS III

Virum Angeli sint creati in gratia.

ERMO est de gratia gratum faciente. Angelos non fuisse creatos in gratia affirmat Hugo de sancto Victore lib. 1. de Sacramentis par. 1. cap. 19. & 22. Rupertus 1. de Trinitate, cap. 16. Magister in 2. distinct. 52. & duabus praecedentibus. Alexander Alensis 2. par. quaest. 19. memb. 2. D. Bonauentura in 2. distinct. 4. artic. 1. quaest. 2. Richardus ibidem artic. 2. quaest. 2. Argentinas dist. 5. artic. 2. Marfilus in 2. quaest. 4. artic. 1. Gabriel verò in 4. dist. 5. q. 1. artic. 2. hanc & contrariam sententiam vt probabiles defendit. Scotus autem dist. 5. quaest. anceps videtur esse. Quo loco obserua, hos autores non solum fuisse arbitratos, Angelos malos non fuisse creatos in gratia, sed etiam nunquam eos gratiam habuisse. Scotum excipio, qui hac de re anceps etiam est. De primo autem parente Doctores praedicti affirmant communiter in 2. dist. 29. eum non fuisse quidem creatum in gratia, eam tamen habuisse ante peccatum.

Angelos & primum parentem non fuisse creatos in gratia qui affirmat.

Probant primò suam sententiam. Quoniam Deus non sanctificat creaturam vsunt liberi arbitrij habentem, nisi ipsa semetipsam ad gratiam disponat, & praeparet per bonum vsuum sui arbitrij: ergo Deus neque Angelos, neque primum parentem creauit in gratia: sed primum parentem iustificauit post illius creationem, ipso prius bene vrente suo libero arbitrio: Angelos verò malos, qui nunquam bene vsi sunt libero arbitrio, nunquam iustificauit.

Secundò, si Angeli creati fuissent in gratia, sanè gratia non minùs esset eis naturalis, quam species eis in instanti, in quo sunt conditi, infusa: sed gratia nulli creaturae est naturalis: ergo Angeli non sunt creati in gratia.

Secundò.

Tertiò, Ioannes Papa, cap. Viss. 16. quaest. 2. de diabolo ait: *Dolet & erubescit caritatem, quam in celo nequisit habere, homines constantes ex lutea materia tenere in terra*: ergo diabolus nunquam habuit caritatem & gratiam: si namque habuisset, quiuisset utique eam habere.

Tertiò.

Quartò, quoniam Gregor. 32. Moralium, cap. 18. iuxta impressionem Patris, sem anni 1571. & iuxta vetustiorum, cap. 25. eiusdem lib. 32. exponens illud Ezechiel. 28. *Aurum quoque decoris tui, & foramina tua, in die qua conditus es preparata sunt*, de Lucifero ait: *Huius lapidis foramina preparata sunt, quia videlicet capax caritatis est conditus, quae, si repleti voluisset, stantibus Angelis, tamquam positis in Regis ornamento lapidibus, potuisset inherere*. Et nonnullis interiectis infert: *Habuit ergo lapis iste foramina, sed per superbiam vitium caritatis auro non sunt repleta*: censet ergo Gregorius, nunquam in Lucifero fuisse caritatem & gratiam, & pari ratione neque in alijs Angelis, qui cum illo corruerunt.

Quartò.

Contraria sententia, quae dicit Angelos & primum parentem creatos fuisse in gratia, est D. Thom. quo ad Angelos quidem hoc loco, quoad primum verò parentem inferius quaest. 95. artic. 1. Gratiani de poenitentia dist. 1. per multa capita, praesertim cap. Citius, quo ad Angelos, & cap. Tolle caritatem, quo ad primum parentem. Eandem tenent Durandus in 2. dist. 4. quaest. 2. Maior ibidem quaest. vnic. Albertus Magnus dist. 3. Gregorius ibidem quaest. 1. artic. 3. conclusione 1. Scotus 1. de natura & gratia, cap. 5. & plerique alij, estque nobis amplectenda. Sunt verò multa

Contraria sententia vera est.